

ДОКЛАД ЗА МЕЖДИННА ОЦЕНКА

НА ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕНЕЦ 2021-2027 г.

ПРИЕТ С РЕШЕНИЕ № 124 ПО ПРОТОКОЛ № 9 ОТ 27.06.2024 г.
НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ - ВЕНЕЦ

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	1
ВЪВЕДЕНИЕ.....	1
МЕТОДИКА.....	4
МЕЖДИННА ОЦЕНКА.....	6
1.ПРОУЧВАНЕ.....	6
2.АНАЛИЗ И ОЦЕНКА.....	6
2.1.Обработка на данните за изпълнение.....	6
2.2.Анализ и оценка на резултатите.....	13
3.ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ.....	21
4.ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ.....	25
5.ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОРГАНИЗАЦИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ И МОНИТОРИНГ НА ПИРО	27
6.ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ.....	30
7.ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ.....	31
8.ПРЕПОРЪКИ.....	34
9. Приложение 1 ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО ДЕЙНОСТИ	
10.Приложение 2 ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО ФИНАНСОВИ ПАРАМЕТРИ	

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗРР ДФЗ	Закон за регионалното развитие Държавен фонд „Земеделие“
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България
МО	Междинна оценка
МС	Министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
НПО	Неправителствени организации
НСИ	Национален статистически институт
ОбС	Общински съвет
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ГД ГРАО	Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване
ДБ	Държавен бюджет
ДГС/ДЛС	Държавно горско/ловно стопанство
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ИТСРСИР	Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район
ИТС	Интегрирана териториална стратегия
ИТП	Интегриран териториален подход
МИГ	Местна инициативна група
НПВУ	Национален план за възстановяване и устойчивост
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът обобщава резултатите от междинната оценка (МО) на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община (ПИРО) Венец 2021-2027 г. за първите три години от неговото действие и прилагане. Междинната оценка е изготвена на основание чл. 33 от Закона за регионалното развитие (ЗРР) и чл. 26 от Правилника за прилагане на ЗРР (ППЗРР). Съгласно нормативните изисквания за реализацията на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие се извършва междинна оценка в средата на периода на тяхното действие.

Планът за интегрирано развитие е документ, който определя средносрочните цели и приоритети на община Венец в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен район и Общия устройствен план на общината.

Планът за интегрирано развитие на община Венец за периода 2021 – 2027 г. е приет от Общински съвет – Венец през 2021 г., на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 от ЗМСМА и на основание чл. 23, т. 1 и чл. 24, т. 1 от Закона за регионалното развитие, във връзка с чл. 21, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРР.

Планът за интегрирано развитие на община Венец е разработен за срок от 7 години, които съвпадат с програмния период на ЕС. Като стратегически документ той обвързва сравнителните предимства, ресурси и потенциал на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети, насочени към устойчиво, интегрирано развитие, по-добро качество на живот и по-висок жизнен стандарт за хората. Документът е съобразен със специфичните условия, ред и изисквания за прилагане на редица нормативни документи, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, кадастъра, опазването на околната среда, насърчаване на инвестициите, устойчиво развитие на туризма и други.

Междинната оценка е част от триадата оценки – „предварителна-междинна- последваща“, като всяка от тях е функция на предходната и се стреми да подобри качеството на стратегическия документ и резултатността в постигане на целите му. Предварителната оценка на ПИРО е изготвена при неговото разработване през 2021 г.

Основната цел на Плана за интегрирано развитие на община Венец за периода 2021-2027 г. е стимулиране на устойчив растеж и осигуряване на пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и ресурси, за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

Съгласно нормативните изисквания на ЗРР, настоящият Доклад за междинна оценка включва:

оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;

оценка на общото въздействие;

оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;

изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Първите три елемента са свързани с анализ и оценка на различните аспекти от изпълнението, докато финалният включва изводи и препоръки за подобряване на организацията и реализацията на плана.

Първият елемент е свързан с общ преглед на проектите и инициативите с принос към плана – реализирани или в процес на реализация в рамките на отчетния период 2021-2023 г. Систематизирани са различни проекти и инициативи и е определена тяхната принадлежност към приоритетните области и цели на плана.

Вторият компонент оценява степента в изпълнението на целите и приоритетните области, като надгражда оценката на първоначалните резултати. Стойностите на систематизираните проекти и инициативи са обобщени в обща финансова оценка за изпълнението на плана. В този елемент са сравнени актуалните и целевите стойности на индикаторите, заложи в плана.

Преценката на ефективността и ефикасността на изпълнението се аргументира от съотношението между направените разходи и постигнатите ползи в рамките на целите и приоритетните области. Този трети компонент синтезира информацията за проектите и индикаторите от предните части и добавя обзор на предприетите действия по изпълнението и наблюдението на плана.

Четвъртият елемент отразява най-важните констатации относно идентифицираните проблемни области и ограничители на развитието на местно ниво, изпълнението на плана през първите три години от неговото прилагане. Изводите са ориентирани спрямо трите основни теми в оценката: проекти и инициативи; индикатори; действия по изпълнението и наблюдението на плана.

Конкретните препоръки са базирани на изводите и са насочени към подобряване процеса на реализация на плана в оставащия период на неговото действие до 2027 г.

Междинната оценка има за цел да установи как са използвани обществените ресурси, каква е ефикасността на извършените интервенции, в каква степен са потвърдени предвидените резултати и постигнати заложените цели. Тя проучва факторите за регистрирания успех или неуспех на намеренията за промяна, прави обобщени изводи за устойчивостта на резултатите и осигурената продължителност на въздействията.

Междинната оценка е предприето действие за анализ на провеждането и резултатите от определен брой инициативи, които се осъществяват в повече или по-малко, формализирана методологична и институционална рамка с оглед на отчитането и/или подобряването на публични дейности, по-специално посредством сравняване на резултатите с поставените цели и с използваните средства и ресурси.

Междинната оценка включва анализ и оценка на изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО и капацитета за организация и координация на отговорните за неговото прилагане органи.

Целта на настоящата междинната оценка е да осигури независима и актуална информация за постигнатите резултати от реализацията на Плана за интегрирано развитие на община Венец за първите три години от неговото прилагане 2021-2023 г. Оценката следва да направи необходимите изводи и препоръки за подобряване на управлението и координацията по изпълнение на заложените цели и приоритети за оставащия период на неговото действие до 2027 г.

За постигането на тези цели са изпълнени следните задачи:

Оценка на първоначалните резултати от изпълнението на плана и степен на постигане на съответните цели;

Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;

Изследване на промените във вътрешната и външната среда в контекста на прилагане и реализация на заложените мерки и дейности в ПИРО;

Актуален преглед за съответствие и приложимост на заложените цели и приоритети със социално-икономическите условия и фактори на средата;

Изводи и препоръки за оптимизиране на въздействието на ПИРО;

Основните критерии, които са използвани при междинната оценка са критериите за приложимост, обосновааност, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

В изготвянето и обсъждането на проекта на настоящия Доклад за междинна оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Венец за периода 2021- 2027 г. участваха представители на Общинската администрация, независими експерти и различни заинтересовани страни.

Настоящият доклад за междинна оценка е изготвен във връзка с разпоредбата на чл. 33, ал.1 от Закона за регионалното развитие. Междинната оценка за реализацията на плана се разработва в съответствие с изискванията на ЗРР, ППЗРР и с препоръчаната от МРРБ „Методика за изготвяне на междинна оценка на областна стратегия за развитие”.

В Закона за регионалното развитие, чл. 34 ал. 2 се регламентира извършването на междинна оценка която включва:

оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;

оценка на общото въздействие;

оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;

изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.

Междинната оценка предоставя информация за ефективността и ефикасността на провежданата политика, като съществена част от нея заемат индикаторите за оценка на изпълнението и мерките за мониторинг и контрол. Целта на тази оценка е да се прецени въздействието от изпълнението на общинския план и да се подобри процеса на планиране, координация и изпълнение за следващия период, като се отчетат както постигнатия напредък, така и негативните ефекти. Резултатите от междинната оценката следва да бъдат използвани при формулирането на целите, мерките и индикаторите в изпълнението на общинския план за развитие за 2017 – 2020 г., както и за усъвършенстването на правилата за мониторинг и контрол.

Съгласно нормативната уредба „Плана за интегрирано развитие на община Венец“ подлежи на следните оценки :			
	Видове оценки на		
	Предварителна	Междинна	Последваща
Основание	чл. 32 ал. 1 от Закона за регионално развитие	чл. 33 .ал. 1 от Закона за регионално развитие	чл. 34 .ал. 1 от Закона за регионално развитие
Период за изпълнение	Успоредно с	Не по-късно от 4 години от началото на периода на действието на плана	не по-късно от една година след изтичането на периода на тяхното действие
Съдържание	Прогнозна оценка за въздействието на плана върху процесите	1. оценка на първоначалните резултати от изпълнението; 2. оценка на степента на постигане на съответните цели; 3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; 4. (изм. - ДВ, бр. 15 от 2016 г.) изводи и препоръки за изпълнението на съответния документ.	Последващата оценка включва: 1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите; 2. оценка на общото въздействие; 3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; 4. изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие.
Отговорни лица	Приема се от общинския съвет по предложение на кмета на общината	Кметът на общината внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет доклади за резултатите от междинната и последващата оценка на изпълнението на общинския план за развитие, като същите се публикуват и на интернет страницата на общината.	

МЕТОДИКА

Избраната методика е насочена към постигане на обективност на междинната оценка относно първоначалните резултати от реализацията на плана, стратегията и мерките за координация на документа през първите три години от неговото прилагане. Направени са съответните изводи, обобщения и препоръки за оптимизация и подобряване на работата по изпълнение на плановия документ за оставащия период на неговото действие до 2027 г.

Оценката на премина последователно през следните етапи:

Проучване - на този етап беше създадена организацията за провеждане на междинната оценка и беше събрана базова информация и статистически данни за нуждите на анализа и оценката. За целите на проучването бяха използвани справки, информация от различни институции и консултации с Общинска администрация.

Анализ и оценка - на този етап беше извършено обобщаване, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация. Изготвена беше междинна оценка на изпълнението на плана, резултатите от която са описани в настоящия доклад. Извършен е подробен анализ и оценка на промените в социално-икономическото развитие на общината, изпълнението на целите и приоритетите на плана и капацитета на отговорните за неговото прилагане органи. Направени са съответните изводи, обобщения и препоръки за подобряване на работата по изпълнение на плана за периода до края на неговото действие (2027 г.).

Съгласуване и допълване - свързан със съгласуване на Доклада от междинната оценка и направените констатации с Общинска администрация. Направените допълнения, коментари и забележки от страна на администрацията са взети под внимание и са включени в доклада за междинната оценка.

За изготвяне на междинната оценка са използвани следните методи:

Анкета и проучване в рамките на общината;

Събиране на информация – проучване на документи, информация и данни от различни източници;

Обработка и анализ на факти, данни, резултати, констатации, препоръки и изводи;

Синтезиране и изводи на база входяща информация и данни от резултати за нивото на изпълнение на плана;

Оценка – оценява се степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси и други;

Работа в екип – съгласуваност, разпределение на задачите и пълен синхрон в действията на екипа за изготвяне на последващата оценка за изпълнение на плана;

Индексен метод - изравняване равнището на даден показател, заложен в плана към неговото равнище в минал период или време, прието за база;

Графичен метод – за изобразяване на данни, факти, тенденции чрез геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината.

За междинната оценка са използвани следните източници на данни и информация:

План за интегрирано развитие на община Венец 2021-2027 г.;

Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен район 2021-2027 г.;

Годишни отчетни доклади за наблюдение изпълнението на за 2021 и 2023 г.

Официални данни от Отдел „Статистически изследвания“ – Шумен и други институции;

Справки, доклади и отчети на Община Венец;

Отчети за изпълнение на бюджета на общината 2021-2023 г.;

Планове и отчети за разходите по Капиталовите програми .

Справки и данни от ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България;

Интернет страници и портали: Община Венец, ИСУН, НСИ, Инфостат, ГРАО, АЗ, ПУДООС и др.

Междинната оценка на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Венец се фокусира върху аналитичен обзор и сравнителен анализ на резултатите и въздействието от неговото прилагане за периода 2021-2023 г., при отчитане на настъпилите социално-икономически и политически промени на местно, регионално и национално ниво, в светлината на промените в регионалната политика на ЕС и усложнената международна обстановка - пандемия, войни, миграция, икономически и финансови кризи. Докато общинският план анализира и оценява състоянието и тенденциите на развитие в общината, междинната оценка обхваща социално-икономическото развитие от гледна точка на изпълнението на плана.

Докладът за междинна оценка е изготвен с натрупване на всички проекти, обекти и дейности, реализирани на територията на община Венец от 2021 г. до 2023 г., включително приключените и в процес на изпълнение. По този начин констатациите на настоящия Доклад са неразделна част от общата оценка на общинското управление и реализация на Плана за първите три години от неговото прилагане. Констатациите на етапа на междинна оценка са основа за бъдещото стратегическо планиране в общината и подобряване на местното и регионално развитие до края на програмния период – 2027 г.

В цялостния процес на наблюдение и оценка на плана при спазване на принципа за партньорство участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество и други заинтересовани страни.

Общинският съвет е орган за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие. Мониторингът и контролът на изпълнението са неразделна част от общия процес на реализиране на публични политики. Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите, заложи в плана посредством реализацията на мерки и проекти/дейности и включените индикатори за оценка.

Системата за наблюдение и оценка осигурява ефективното изпълнение на плана с оглед постигане на целите за балансирано, устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на определени проекти и дейности. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация, като отчита изпълнението на включените проекти и дейности по приоритети и мерки.

Чрез мониторинга на плана се цели да се предостави на компетентните местни органи (Общински съвет, Кмета на общината, служителите от общинска администрация), както и на всички заинтересовани страни (социално-икономически партньори и структури на гражданското общество), актуална информация за прогреса или липсата на напредък в изпълнението на поставените цели. В резултат на мониторинга, важен етап от който е междинната оценка, могат да се направят своевременни промени в начина на организация и изпълнение, в приоритетите и целите на плана, който трябва винаги да следва актуалните теми и проблеми на обществото и политиките за тяхното разрешаване.

МЕЖДИННА ОЦЕНКА

1.ПРОУЧВАНЕ

На този етап беше създадена организацията за провеждане на междинната оценка и беше събрана базова информация и статистически данни за нуждите на анализа и оценката. За целите на проучването бяха използвани справки, информация от различни институции и консултации с Общинска администрация.

Структура на стратегията за интегрирано развитие на община Венец:

- Визия
- Стратегически цели
- *Приоритети и специфични цели*
- Приоритет 1   Специфични цели   Мерки
- *Приоритет 2*   *Специфични цели*   *Мерки*
- Приоритет 3   Специфични цели   Мерки
- *Приоритет 4.*   *Специфични цели*   *Мерки*
- Индикатори

На база изпълнението на плана в първите 3 години, може да се направи количествена оценка към настоящия момент по посочените критерии.

Процентно съотношение изпълнение (в %)	Качествена оценка на изпълнението
0	Неизпълнение
от 1 до 20	незадоволително изпълнение
от 20 до 50	добро изпълнение
От 50 до 80	много добро изпълнение
над 80	отлично изпълнение

2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА

2.1. ОБРАБОТКА НА ДАННИТЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ – Приложение 1

Реализирането на общите и стратегическите цели на плана се осъществява по следната йерархическа структура. Целите и приоритетите на плана се определят в съответствие с целите и приоритетите на стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на по-високите нива, като се обвързват с постигането на резултати за територията на общината. Целите на плана отразяват местните потенциали за развитие и се съсредоточават върху решаването на конкретните проблеми на общината.

Стратегическите цели изцяло са съобразени с НКПР, която се припокрива с основните стратегически приоритети на ИПР на Североизточен икономически район. Резултатите от Приоритети и специфични цели за развитие на местната общност подробно са разгледани в *Приложение 1*/, върху които да се съсредоточат интегрираните усилия на общинската администрация, партньорските организации и заинтересованите страни за да бъдат те приети от местната общност в общината, областта и региона.

Стратегическа Цел 1: Териториално развитие и сближаване – формулирана за постигане на СЦ 1 от НКПР и Стратегически приоритет 3 от ИКПР.

Стратегическа Цел 2: Икономическо сближаване – формулирана за постигане на СЦ 2 от НКПР и Стратегически приоритет 1 от ИКПР.

Стратегическа Цел 3: Социално сближаване – е формулирана за постигане на СЦ 3 от НКПР и Стратегически приоритет 2 от ИКПР.

Стратегическите цели показват посоката за развитие и времеви хоризонт в основните проблемни области – социална сфера, икономическо развитие, околна среда, инфраструктура и др.

Приоритет 1 за постигане на СЦ 1: Подобрена и достъпна инфраструктура, съобразена с опазване на околната среда

Подобрената инфраструктура играе основна роля за развитие на бизнеса, подобряване условията за живот и достъп в общината. Приоритетът 1 е основен за дейностите в общината и са заложиени 6 специфични цели за постигането му.

Специфична цел 1.1.Подобрена транспортна инфраструктура – изпълнение на 81%.

- Мярка 1.1.1. Рехабилитация на общинската пътна инфраструктура

Изпълнението на мярката е на 32% и се движи добре според заложените параметри.

- Мярка 1.1.2. Рехабилитация, възстановяване и поддържане на вътрешно селищната пътна инфраструктура

Изпълнението на мярката е на 124% и е преизпълнен, ще се пренасочат средства от други мерки и специфични цели.

Специфична цел 1.2.Подобряване състоянието на ВиК инфраструктура - изпълнение на 45%.

- Мярка 1.2.1. Изграждане на нова и подновяване на съществуваща водоснабдителна мрежа;

Изпълнението на мярката е на 64% и върви с добри темпове. Да се предвиди допълнителен ресурс от мерки 1.2.2. и 1.2.3.

- Мярка 1.2.2. Изграждане на нови източници за вода и подобряване водоснабдяване в населени места с недостиг на питейна вода;

Изпълнението на мярката е на 0 % има сериозно забавяне и се очаква частина реализация, част от ресурса да се пренасочи към 1.2.1.

- Мярка 1.2.3. Изграждане на нова и подобряване на съществуваща канализационна мрежа;

Изпълнението на мярката е на 0 % има сериозно забавяне и не се очаква работа по тази мярка. Ресурса да се пренасочи към Мярка 1.2.1.

Специфична цел 1.3.Развитие на енергийната инфраструктура, енергийна ефективност и

ВЕИ- изпълнение на 6 %.

- Мярка 1.3.1. Мерки за подобряване състоянието на електропреносната мрежа и трансформацията на ел. енергия;

Няма достатъчно информация за изпълнението му от страна на ЕРП Север ;

- Мярка 1.3.2. Оптимизиране структурата на енергопотреблението чрез реализация на програми и проекти за енергийна ефективност;

Изпълнението на мярката е на 14% ,трябва да се подготвят допълнителни технически проекти и да се ускори изпълнението му;

- Мярка 1.3.3. Изграждане на системи за производство на възобновяема енергия;

Изпълнението на мярката от страна на общината е около 1% трябва да се подготвят допълнителни технически проекти и да се ускори изпълнението му. За частния сектор няма предоставена информация;

- Мярка 1.3.4. Енергоспестяващи мерки на уличното осветление;

Изпълнението на мярката е на 0%. Трябва да се вземе решение дали ще се продължи по евро програми или ще се изгради през общинския или републиканския бюджет.

Специфична цел 1.4.Подобряване състоянието на общинските обекти-изпълнение на 44%.

- Мярка 1.4.1. Изграждане и обновяване на обществени пространства;

Изпълнението на мярката е на 41 % , изпълнението му върви с добро темпо.

- Мярка 1.4.2. Подобряване състоянието на сградния фонд на общинската администрация и държавните органи предлагащи услуги на населението в общинския център и отделните селища ;

Изпълнението на мярката е на 45 % , изпълнението му върви с добро темпо;

Специфична цел 1.5. Подобрена информационна и комуникационна инфраструктура - **изпълнение на 0 %.**

- Мярка 1.5.1.Насърчаване разпространението и използването на информационни и комуникационни технологии (ИКТ);
- Мярка 1.5.2. Насърчаване на електронната търговия, електронната община и електронното учене (eLearning, особено в условията на пандемия Ковид 19).
- Мярка 1.5.3.Насърчаване на иновациите за преодоляване на бариерите и ускоряване развитието.

Специфична цел 1.6.Подобрение състоянието на околната среда-**изпълнение на 2.3%.**

- Мярка 1.6.1. Опазване и възстановяване на компонентите на околната среда – въздух, води, почви;

Изпълнението на мярката е на 0%. Трябва да се прецизира мярката дали да се продължи залагането му;

- Мярка 1.6.2. Опазване на биологичното разнообразие;

Изпълнението на мярката е на 0%. Трябва да се прецизира мярката дали да се продължи залагането му;

- Мярка 1.6.3.Управление на риска от природни бедствия;

Изпълнението на мярката е на 6 % , да се подобри привличането на ресурс по това направление;

- Мярка 1.6.4.Въвеждане на мерки за борба с изменение на климата и адаптация климатичните промени;

Изпълнението на мярката е на 0 % , да се подобри привличането на ресурс по това направление;

- Мярка 1.6.5. Подобряване системите за събиране и управление на отпадъците;

Изпълнението на мярката е на 5 % , да се подобри привличането на ресурс по това направление;

Процентно съотношение изпълнение (в %)	Качествена оценка на изпълнението
	Неизпълнение
	незадоволително изпълнение
36	добро изпълнение
	много добро изпълнение
	отлично изпълнение

Общото финансово изпълнение на приоритета е 9 039 хил. лв. като в относителен дял от планираното е 36 %., което като оценка по финансово изпълнение е добро. Имаме голямо разминаване по изпълнението между отделните специфични цели. От всички

усвоени средства 36% са от европейско финансиране и 24% от Банков заем. Общината добре балансира между привлечен ресурс и средства от бюджета. Най-успешно изпълнение е по специфична цел 1 – 81%, а най-ниска по специфична цел 1.5-0% Трябва да се преразгледат някои специфични цели и се подобри събираемостта на информация през целият период за изпълнение.

Приоритет 2 за постигане на СЦ 2: Развитие на местния икономически потенциал.

Специфична цел 2.1. Подкрепа на МСП в привличането на ресурси и инвестиции.

- Мярка 2.1.1. Активно участие на бизнеса за привличане на ресурси по различните Оперативни програми.

Специфична цел 2.2. Стимулирано развитие на специфичния местен потенциал.

- Мярка 2.2.1. Подкрепа за развитието на традиционни стопански дейности при използване на местни ресурси;
- Мярка 2.2.2. Развитие на аграрния сектор;
- Мярка 2.2.3. Развитие на животновъдство;

Специфична цел 2.3. Подобряване на инфраструктурата

Целта е осигуряване на достъпност и мобилност и повишаване качеството на бизнес средата. По добри условия за привличане на целеви инвестиции в инфраструктура.

- Мярка 2.3.1. Подобряване на комуникационна, енергийна и транспортна свързаност;
- Мярка 2.3.2. Подобряване достъпността и мобилността на гражданите и бизнеса до обектите от трудов и жизнен интерес;

Специфична цел 2.4. Създаването на регионални секторни кълъстери, мрежи и инфраструктури, базирани на иновации и технологии.

- Мярка 2.4.1. Стимули за доизграждане и интегриране на местния пазар на стоки и услуги и за генериране на по-големи икономически изгоди за потребителите, производителите и търговците.
- Мярка 2.4.2. Намаляване на административните пречки пред потенциалните инвеститори и насърчаване активизирането на предприемаческата инициатива и кооперирането на гражданите и фирмите.

Процентно съотношение изпълнение (в %)	Качествена оценка на изпълнението
	Неизпълнение
	незадоволително изпълнение
	добро изпълнение
	много добро изпълнение
	отлично изпълнение

Общото финансово изпълнение на приоритета не може да се оцени поради липса на актуална информация за усвоените средства в частния сектор.

Приоритет 3 за постигане на СЦ 3: Повишаване качеството на живот и човешки потенциал

Специфична цел 3.1. Инвестиции в образование и умения - **изпълнение на 99 %.**

- Мярка 3.1.1. Подобряване на обхвата, начина на преподаване и кадрово обезпечаване на образователната система;

Изпълнението на мярката е на 0 % , трябва да отпадне и ресурса да се

пренасочи;

- Мярка 3.1.2. Преобразуване на системите за образование и обучение към нуждите на информационното общество и местната икономика, разширяване на възможностите за учене през целия живот за всички сред местната общност;

Изпълнението на мярката е на 225 % , ще се пренасочат средства от други мерки и специфични цели.

- Мярка 3.1.3. Създаване на условия и стимули за привличане и задържане на младежите, завършващи средна и по-висока степен на професионално образование на територията на общината, насърчаване и облекчаване на мобилността.

Изпълнението на мярката е на 0 % , да се подобри привличането на ресурс по това направление;

Специфична цел 3.2.Подобряване достъпа до качествени здравни и дентални услуги - изпълнение на 9 %.

- Мярка 3.2.1. Подобряване на здравната инфраструктура;

Изпълнението на мярката е на 12 % , изпълнението на му върви с добро темпо;

- Мярка 3.2.2. Подобряване на денталната инфраструктура;

Изпълнението на мярката е на 0 % , да се подобри привличането на екип за работа;

- Мярка 3.2.1. Прилагане на мерки и програми за привличане на местни и външни здравни специалисти за работа в региона;

Изпълнението на мярката е на 0 % , да се търси партньорство с областния център;

Специфична цел 3.3. Поддържане и развитие на културната инфраструктура и мероприятия свързани с тях - изпълнение на 14 %.

- Мярка 3.3.1.Подобряване на културната инфраструктура и опазване на културно-историческото наследство.

Изпълнението на мярката е на 39 % . Трябва да се прецизира мярката дали да се продължи залагането му;

- Мярка 3.3.2.Запазвани на културните програми и мероприятия по селищата в общината

Изпълнението на мярката е на 0%. Трябва да се прецизира мярката дали да се продължи залагането му;

- Мярка 3.3.3.Допълване и развитие на нови съвременни културни мероприятия чрезинтегриране с регионални и национални културни институции;

Изпълнението на мярката е на 2 % ;

Специфична цел 3.4. Разширяване и подобряване на спортната инфраструктура и организацията на спортни мероприятия- изпълнение на 13 %.

- Мярка 3.4.1. Изграждане на нова спортната инфраструктура и реконструкция наналичната;

Изпълнението на мярката е на 15 % . ;

- Мярка 3.4.2.Подобряване на достъпа до нея в периферните райони, създаване на условия за физическа активност на всички

поколения;

Изпълнението на мярката е на 24 % . ;

- Мярка 3.4.3.Запазване на спортните мероприятия провеждани в общината и тяхното разнообразяване и подобрене;

Изпълнението на мярката е на 0 % . ;

Специфична цел 3.5.Подобряване достъпа до качествени социални услуги-
изпълнение на 4%.

- Мярка 3.5.1. Подобряване на инфраструктурата за предоставяне на социални услуги;

Изпълнението на мярката е на 0.3 % ;

- Мярка 3.5.2.Модернизиране на техническата инфраструктура и информационна свързаност на социалните услуги;

Изпълнението на мярката е на 7 % ;

- Мярка 3.5.3.Квалификация и преквалификация на лицата извършващи социални услуги;

Изпълнението на мярката е на 13 % ;

Специфична цел 3.6.Повишаване ефективността и ефикасността на инвестициите в човешки капитал- изпълнение на 69 % .

Мярка 3.6.1.Повишаване равнището на заетост и адаптивността на пазара на труда

Изпълнението на мярката е на 53 % ;

- Мярка 3.6.2.Прилагане на мерки за увеличаване на броя на хората, активни на пазарана труда

Изпълнението на мярката е на 50 % ;

- Мярка 3.6.3.Използване на гъвкави схеми за организиране на трудовия процес и трудово договаряне с работниците и служителите, въвеждане на нови технологии и разкриване на повече и по-добри работни места.

Изпълнението на мярката е на 0 % ;

- Мярка 3.6.4.Създаване на условия и насърчаване на социалното включване, сигурността, балансираното и гъвкаво участие в пазара на труда.

Изпълнението на мярката е на 308 % ;

- Мярка 3.6.5. Прилагане на мерки за привличане и задържане на висококвалифицирана работна сила, насърчаване на нови форми на сигурност на пазара на труда, запазване на работните места през целия трудов живот и развитие на работното място.

Изпълнението на мярката е на 0 % ;

Процентно съотношение изпълнение (в %)	Качествена оценка на изпълнението
	Неизпълнение
	незадоволително изпълнение
	добро изпълнение
49	много добро изпълнение
	отлично изпълнение

Общото финансово изпълнение на приоритета е 6 888 хил. лв. като в относителен дял от планираното е 49 %, което като оценка по финансово изпълнение е добро. Имаме

1 1

голямо разминаване по изпълнението между отделните специфични цели. От всички усвоени средства 78 % са от републикански бюджет и 18% от европейско финансиране. Общината добре балансира между привлечен ресурс и средства от бюджета. Най успешно изпълнение е по специфична цел 3.1 – 99 %, а най ниска по специфична цел 3.5- 4.6 % Трябва да се преразгледат някои специфични цели и се подобри събираемостта на информация през целият период за изпълнение.

Приоритет 4 за постигане на СЦ 4: Подобрени публични услуги и административния капацитет

Специфична цел 4.1. Изграждане на административен и проектен капацитет в общинската администрация. Изграждането на проектен капацитет е важен по отношение на познаване на възможностите за финансиране от Структурните фондове на ЕС, както и способността на служителите на общинска администрация да разработват и управляват европейски проекти. Административният капацитет е съществен компонент на доброто управление. Този приоритет е насочен към създаването на администрация, която е достатъчно гъвкава да реагира на многото обществени предизвикателства, която е отворена за диалог с обществеността и може да въвежда нови политически решения, както и да предоставя по-добри ефективни услуги. Основен акцент в този приоритет е поставен върху предоставянето на качествени административни услуги за гражданите и бизнеса и създаването на електронна община, която улеснява предоставянето на услуги - **изпълнение на 5 %**.

- Мярка 4.1.1. Укрепване на капацитета на общинска администрация за разработване на стратегически планови документи;

Изпълнението на мярката е на 0 % ;

- Мярка 4.1.2. Предоставяне на качествени административни услуги за гражданите и бизнеса;

Изпълнението на мярката е на 18 % ;

- Мярка 4.1.3. Увеличаване на обществената подкрепа за използване на новите технологии, които са двигател за преодоляване на изоставането и постигане на икономически растеж, в публичния и частния сектор;

Изпълнението на мярката е на 0 % ;

- Мярка 4.1.4. Насърчаване на новите подходи и иновационното мислене за решаване на икономически, социални и екологични проблеми включително чрез развитие на публично-частните партньорства;

Изпълнението на мярката е на 0 % ;

Специфична цел 4.2. Развитие на сътрудничеството и партньорството на регионално, национално и международно ниво- **изпълнение на 0 %**.

- Мярка 4.2.1. Развитие на трансгранично и междурегионално сътрудничество;

Изпълнението на мярката е на 0 % ;

Процентно съотношение изпълнение (в %)	Качествена оценка на изпълнението
	Неизпълнение
2	незадоволително изпълнение
	добро изпълнение
	много добро изпълнение
	отлично изпълнение

Общото финансово изпълнение на приоритета е 53 хил. лв. като в относителен дял от планираното е 2 %, което като оценка по финансово изпълнение е **незадоволително**.

Имаме усвоени средства само по една специфична цел 1. - 5%, от общинския бюджет. Трябва да се търси диверсификация за използваните ресурси, чрез участие по евро програми.

2.2. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Анализ на промените в средата

Програмният период 2021-2027 стартира в условия на усложнена социално-икономическа и политическа обстановка, белязана от непрекъснати световни и национални кризи. През отчетния период страната, региона и Европа се сблъска със сериозни изпитания свързани с продължителна пандемия от коронавирус (COVID-19), военни конфликти в Украйна и Израел, постоянно вътрешнополитическо напрежение, нестабилност, многократни парламентарни избори и задълбочаващи се икономически, финансови и енергийни кризи. Всичко това оказва изключително негативно влияние на социално-икономическите процеси и забави изпълнението на важни общински проекти и дейности.

Глобалната здравна криза, породена от коронавируса, наложи нови сценарии за бъдещето и промени в стратегическото планиране и в приоритетите на общинските политики. Предприети бяха мерки за ограничаване на заболяемостта и помощ за здравната система, за насърчаване на засегнатия бизнес и социална подкрепа в защита на най-уязвимите групи от населението.

Политическа нестабилност у нас, провеждането на няколко избори на година доведе до вътрешна икономическа криза и епидемична обстановка, се отразиха негативно на бизнеса, на покупателната способност и жизнения стандарт на населението. Ограниченията в начина на живот и неизбежните от това негативни икономически последици доведоха до рекорден ръст на инфлацията, повишаване на безработицата, поскъпване на цените на енергоносителите и храните от първа необходимост. Наложително се въведоха някои непопулярни мерки за икономии на ел. енергия. Увеличиха се непредвидените разходи в общинския бюджет.

Пандемията постепенно отшумява през 2022 година, когато започва войната в Украйна, предизвикала задълбочаване на икономическите и политически проблеми, допълнително усложнени от природни бедствия, множество протести, растяща инфлация, задълбочаваща се енергийна криза.

Българските общини бяха пряко засегнати от високата инфлация, от неочаквания и непредвидим ръст на цените на някои стоки и енергоносители. В тези условия се наложи динамична смяна на приоритетите, въвеждане на нови, непланирани мерки и значително увеличение на непредвидените разходи в общинските бюджети.

Политическата нестабилност с честа смяна на централната власт и служебни кабинети се задълбочи през 2023 г. с поредните предсрочни парламентарни избори и нов модел на управление с премиер на ротация. Инфлацията забавя темпове, на икономическата, политическа и социална кризи и обществено недоволство продължават да влияят върху местните приоритети и публичните финанси.

Последната отчетна година се характеризира със закъсняло приемане на държавен бюджет, неработещи оперативни програми за периода 2021-2027 г., неефективен Национален план за възстановяване и устойчивост, неприет Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони. Всичко това се отразява негативно на резултатите от изпълнението на Плана за интегрирано развитие и трябва да бъде отчетено на етапа на МО.

Продължителната липса на възможности за кандидатстване за европейско финансиране забави изпълнението на голяма част от проектите. Негативните демографски тенденции също оказваха силен натиск върху развитието на социалните системи и неблагоприятно влияние върху икономиката. Тези процеси наложиха преориентиране на ресурсите на

общините, но и инвестиции в развитие на капацитета на администрациите за успешно справяне с проблемите и по-добро планиране. Въпреки това 2023 беше и годината, в която приключи битката с коронавируса. В тези условия през есента се проведеха и редовните избори за местна власт.

Новият мандат 2023-2027 г. съпада по време с приключването на програмния период и предстои активна работа по наваксване на забавянето и постигане на съществен напредък в изпълнението на плановете за развитие. Общините са изправени пред предизвикателствата на дигиталната трансформация и зеления преход. Общите европейски политики трябва да бъдат успешно интегрирани във всички процеси, свързани с работата на администрациите.

Настоящият програмен период налага общините да реализират все повече проекти и дейности в партньорства с други общини, с научни организации и университети, с гражданския сектор. Този процес е свързан не само с придобиване на нови умения, но и с промяна на цялостния подход за стратегическо планиране и търсене на възможности за финансиране, чрез интегрирани териториални инвестиции. Не на последно място, подготовката за приемане на страната ни в еврозоната поставя както директни задачи на местните администрации, така и очаквания за активност от тяхна страна за доброто информиране на гражданите и гарантиране на спокойствието и сигурността.

Въпреки трудностите през целия отчетен период 2021-2023 година Община Венец работи за изпълнение на предвидените проекти, мерки и дейности, насочени към подобряване състоянието на населените места, изграждане на съвременна инфраструктура, чиста околна среда, създаване на благоприятни условия за бизнеса, привличане на инвестиции, повишено качество на обществените услуги, по-добро образование и достъпно здравеопазване. Усилията на общината са насочени към максимално развитие на транспортна, енергийна и ВиК инфраструктура.

Изпълнението на плана се извършва при спазване принципите за законосъобразност, прозрачност и публичност, защита на обществените интереси, ефективно и целесъобразно използване на финансовия ресурс, включително за покриване на извънредните и непредвидени разходи. При анализиране на изпълнението на плана в настоящия Доклад за междинна оценка са отразени настъпилите промени в условията на живот, оказващи пряко въздействие върху социално-икономическото развитие на общината през отчетния период 2021-2023 г.

Сравнителна демографска характеристика

При анализиране и проследяване на условията за изпълнение на плана в настоящия доклад за междинна оценка е направена сравнителна характеристика като са отчетени промените в основни показатели, оказващи въздействие върху социално-икономическото развитие на община Венец. Направено е сравнение на стойностите на ключовите показатели през 2020 г. – базова преди прилагането на плана и през отчетната 2023 г.

Демографските тенденции са важен показател за социално-икономическото състояние и перспективи за развитие на общината. Основни източници на информация и демографски данни са Националният статистически институт (НСИ) и Главна дирекция ГРАО чрез своята Национална база данни „Население“.

Данните за изтеклата календарна 2023 г. не са публикувани от НСИ към момента на изготвяне на настоящия доклад за междинна оценка и анализът може да бъде извършен към наличната статистическа информация за 2022 г. Данните от ГРАО са актуални към 31 декември 2023 г.

**Сравнителна характеристика на община Венец и останалите общини в област Шумен
2020-2022 г.**

Район, област, община	Територия кв. км. за 2020 г. и 2023 г.		Население брой 31.12.2020 г. и 31.12.2023 г.		Гъстота на населението за души на кв. км. 2020 г. и 2023 г.	
	2020	2023	2020	2023	2020	2023
Република България	110372	110997	6916548	6445481	62.67	58,09
<i>Североизточен район</i>	<i>14645</i>	<i>14634</i>	<i>922230</i>	<i>825762</i>	<i>62.97</i>	<i>56,43</i>
<i>Област Шумен</i>	<i>3393</i>	<i>3393</i>	<i>171781</i>	<i>149699</i>	<i>50.63</i>	<i>44,10</i>
Велики Преслав	275	278	12148	10096	44.17	36,58
Венец	209	210	7145	6209	34.19	29,57
Върбица	458	457	10412	7697	22.73	16,71
Каолиново	294	293	12888	10707	43.84	36,03
Каспичан	275	275	7478	6283	27.19	22,73
Никола Козлево	265	265	6310	5338	23.81	19,88
Нови Пазар	318	317	15799	14409	49.68	45,69
Смядово	355	353	6109	5332	17.21	15,18
Хитрино	288	289	7105	6054	24.67	19,85
Шумен	657	656	86387	77574	131.49	119,07

Източник: Национален статистически институт

В община Венец в края на 2023 г. живеят 6209 души или 4 % от населението на област Шумен (запазва се относителния дял от 2020 г.) и под 0.8 % от населението на СИР. Данните в Таблица 1 показват намаляване на населението във всички общини на територията на област Шумен. Демографската криза в района се задълбочава. Средната гъстота на населението в община Венец (29.57 души на кв. км. за 2023 г.) е по-малка от средните стойности за област Шумен (44,10), както и от средната гъстота за страната (58,09) и за СИР (56,43 души на кв. км.). В рамките на 3-те анализирани години средната гъстота на населението намалява във всички общини в областта.

Броят на населените места в общината се запазва непроменен в рамките на отчетния период 2020-2023 г. и селищната система е устойчива. Можем да обобщим, че за трите изследвани години община Венец запазва позициите си в регионален план по отношение на териториалния обхват и броя на населението сред общините в област Шумен.

Според Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.), селищата в община Венец попадат в групата от 5-то до 8-мо йерархично ниво.

Според закона за административно-териториално устройство на Република България Община Венец и нейните села са категоризирани, както се вижда от таблица 2 от пета (с. Венец и с. Ясенково) до 8-ма категория.

Категоризация на населените места в Община Венец

ЕКАТТЕ	Населеномясто	Код община	Община	Област	Настояща категория
05685	с. Борци	SHU07	Венец	Шумен	6
05966	с. Боян	SHU07	Венец	Шумен	6
06865	с. Буйновица	SHU07	Венец	Шумен	7
10642	с. Венец	SHU07	Венец	Шумен	5
14132	с. Габрица	SHU07	Венец	Шумен	7

20643	с. Денница	SHU07	Венец	Шумен	7
23724	с. Дренци	SHU07	Венец	Шумен	7
32562	с. Изгрев	SHU07	Венец	Шумен	6
36155	с. Капитан Петко	SHU07	Венец	Шумен	6
54119	с. Осеновец	SHU07	Венец	Шумен	6
69729	с. Страхилица	SHU07	Венец	Шумен	8
81061	с. Черноглавци	SHU07	Венец	Шумен	6
87610	с. Ясенково	SHU07	Венец	Шумен	5

Урбанистичната структура на общината се състои от 13 населени места - с. Венец (общински център), с. Борци, с. Боян, с. Буйновица, с. Габрица, с. Дренци, с. Денница, с. Изгрев, с. Капитан Петко, с. Осеновец, с. Страхилица, с. Черноглавци и с. Ясенково. Данните показват, че в периода 2020-2022 г. населението в общината трайно намалява. Урбанистичната класификация на общината не се променя през отчетния период. Основните административни, промишлени, търговски, обслужващи и културни дейности в общината продължават да са концентрирани предимно в общинския център и донякъде в село Ясенково.

Относителният дял на населението под трудоспособна възраст намалява, като от цялото население 6209 за 2023 година , мъжете са 3075 ,а жените 3134 броя.

2023 година	общо	Мъже	Жени
Венец	6209	3075	3134
Под трудоспособна възраст	764	387	377
В трудоспособна възраст	3537	1926	1611
Над трудоспособна възраст	1908	762	1144

Сравнителните данни на НСИ от преброяване на населението през 2011 г. и 2023 г. също показват, че възрастовата структура на населението в общината се влошава.

Основна причина за застаряване на населението е ниската раждаемост и високата смъртност, които водят до отрицателен естествен прираст. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури възпроизводството на населението и трудовия потенциал намалява, което се отразява на социално-икономическото развитие на общината. За влошаването на възрастовата структура съществено допринасят мащабните емиграционни процеси предимно сред младите хора, които след завършване на основно или средно образование напускат родните места и рядко се връщат да живеят отново там. Естественият прираст на населението е отрицателен, като за периода 2021-2023 г. е средно по минус 312 души на година. Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаващата се демографска криза в общината.

Влошаващите се демографски показатели продължават да влияят негативно върху социално-икономическите процеси и създават естествени бариери пред постигане целите на Плана за интегрирано развитие на общината 2021-2027 г.

Текущата демографска картина показва, че изпълнението на плана не е успяло да повлияе положително върху негативните тенденции на намаляване и застаряване на населението. Перспективите за демографското развитие на общината в средносрочен план показват, че при равни други условия (при непроменени политики) тези фактори ще компрометират възможността на икономическата система да генерира висок и устойчив растеж и ще

понижават ефективността на прилаганите мерки в различни сфери.

Политиката за преодоляване на демографската криза в района през оставащия период на действие на плана до 2027 г. трябва да е насочена към подобряване на инвестиционната среда, защото инвестициите са тези, които създават работни места и доходи за хората. Успоредно с това трябва да се обновява и благоустроява средата на обитаване, да се повишава качеството на здравеопазването, образованието и социалните услуги, като по този начин се привличат и задържат млади хора за живот и работа в общината.

Състояние на икономическата среда

Икономическото развитие на общината през отчетния период се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме ръст спрямо базовата 2020 г. Финансовите показатели на местните предприятия се подобряват. Бизнесът постепенно преодолява кризите и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия, включително продължителната пандемия от коронавирус, войните, инфлацията, ръстът в цените на горивата, поскъпването на стоки, материали, доставки и други.

През 2021 г. ръстът на общинската икономика на фона на ковид пандемията е силно неравномерен и съсредоточен в сектори като земеделие и търговия. При прегледа на данните за растежа трябва да имаме предвид, че 2022 г. се характеризира с висока инфлация, което от своя страна означава, че разликата между номиналния и реалния ръст на общинската икономика се различават значително.

На етапа на изготвяне на настоящия Доклад за междинна оценка на изпълнението на плана 2021-2027 г., все още няма публикувани официални данни на НСИ за състоянието на нефинансовия сектор и икономическите показатели на местните предприятия през 2023 г. и за целите на анализа е използвана статистическа информация за периода 2020-2022 г.

Структуропределящи отрасли за местната икономика в община Венец са: селско и горско стопанство, търговия и услуги.

Нефинансовите предприятия в общината се увеличават спрямо 2020 г. В сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ броят на фирмите е нараснал значително, но това не се дължи на нови предприятия и инвеститори стартирали бизнес в сектора, а по-скоро на нормативното задължение от 2022 г. земеделските стопани да подават годишни статистически отчети. В предходните периоди в сектора се отчитат само земеделските предприятия, регистрирани по Търговския закон, а от 2022 г. отчети в НСИ подават всички земеделските производители, които извършват стопанска дейност, т.е. реализират продукти, стоки или услуги на пазара. По този начин, регистрираните стопани по Наредба № 3 за създаване и поддържане на регистър на земеделските производители, вече се отчитат от статистиката и това води до ръст на предприятията в сектора.

	ФЛ		ЕТ		Кооперация		ООД/ЕООД/Др.		Общо	
	2021/ 2022	2020/ 2021	2021/ 2022	2020/ 2021	2021/ 2022	2020/ 2021	2021/ 2022	2020/ 2021	2021/ 2022	2020/ 2021
Велики Преслав	122	133	5	5	4	4	17	16	148	158
Венец	111	118	1	2	1	1	11	10	124	131
Върбица	142	146	0	0	1	1	19	20	162	167
Каолиново	430	468	5	5	0	0	22	20	457	493
Каспичан	45	48	4	4	2	2	15	15	65	69
Никола Козлево	129	146	0	0	1	1	10	9	141	156
Нови пазар	170	181	2	2	0	0	25	24	197	207
Смядово	36	46	1	1	1	1	11	11	49	59

7

1

Хитрино	102	112	2	2	6	6	19	16	129	136
Шумен	553	585	11	12	8	9	115	115	687	721
ОБЩО	1840	1983	31	33	24	25	264	256	2159	2297

Селското стопанство остава един от основните отрасли на местната икономика в общината и запазва своите стабилни позиции и устойчивост в периода 2020- 2023 г. Приоритетно се развива земеделието, докато животновъдството изостава по обективни причини – ниски изкупни цени, недостатъчно субсидии, високи изисквания и европейски стандарти. Основните отглеждани култури в община Венец са пшеница, слънчоглед и царевица за зърно. С тях са засети най-много площи земеделска земя. Отглеждат се още ечемик и рапица, малини и лавандула. От овощните култури преобладават череша, сливи, ябълки и праскови.

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната ни към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Тенденциите в развитието на селското стопанство следват тези в страната, които са свързани с намаляване на производството, ниска рентабилност и ниска конкурентоспособност на сектора. Намаляването на изкупните цени и заливането на пазара с вносни стоки правят сектора все по-малко привлекателен. Възможностите за финансиране, които предлагат европейските фондове са добър начин за подкрепа на сектора и неговото възстановяване, но липсва достатъчно активност от страна на местните производители за кандидатстване с проекти и инвестиране на средства в земеделие и животновъдство.

Горско стопанство

Разпределение на териториите с предназначение „за нуждите на горското стопанство“, по справка от Общинска служба по земеделие с. Венец, е представено в Таблица .

Разпределение на общата горска площ по землища в Община Венец

Землище	ДГТ	Частна собственост	Други	Общо
с. Борци	13 939	0	56	13 995
с. Боян	4 503	0	25	4 528
с. Буйновица	1 692	0	4	1 696
с. Венец	9 243	4	7	9 254
с. Габрица	2 824	0	3	2 827
с. Денница	361	0	0	361
с. Дренци	1 254	0	3	1 257
с. Изгрев	3 532	69	13	3 614
с. Капитан Петко	2 864	0	0	2 864
с. Осеновец	6 615	0	13	6 628
с. Страхилица	313	0	0	313
с. Черноглавци	7 263	622	75	7 960

8

1

с. Ясенково	11 763	0	20	11 783
-------------	--------	---	----	--------

Данните сочат за голям превес на тези територии в някои от населените места – с. Борци, с. Ясенково, с. Венец, с. Черноглавци, с. Осеновец. В Общия устройствен план на Община Венец, на база данните от КВС на отделните земища и базата данни за преобладаващите функции на горския фонд от лесоустройствения слой в цифровите модели, горските територии са разпределени като стопански, защитни и специални гори, съгласно чл.5 от Закона за горите.

Така разпределените горски територии като площ са:

- Стопански гори – 1588.15 ха;
- Защитни гори – 4817.14 ха;
- Специални гори – 205.59 ха.

Към горските територии са причислени и площите с НТП „гори и храсти в земеделски земи“, чиято площ представлява 138.74 ха.

Държавно ловно стопанство „Паламара“ е разположено в Североизточна България – Лудогорието и заема част от централните и североизточни части на Лудогорското плато. ДЛС „Паламара“ е териториално поделение на Североизточно Държавно Предприятие към Министерство на земеделието и храните. Административно ТП ДЛС „Паламара“ е в област Шумен, Община Венец. Седалището е в Община Венец, на 20 км. от гр. Шумен.

Площта на горския фонд стопанисван и ползван от ТП ДЛС „Паламара“ възлиза на 35 409 ха на територията на Общините – Венец, Нови пазар, Венец, Каспичан и Никола Козлево.

Разпределението на общата площ на ДЛС „Паламара“ по групи гори и функции (горски фонд, предоставен горски фонд, горски поляни и гори в селскостопанския фонд) е представено в таблица .

Разпределение горски фонд в ДЛС „Паламара“

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	Обща	залесена	обща	залесена	обща	залесена
	Площ		площ		площ	
ДС функции	328.00	305.50	4849.30	4486.70	5177.30	4792.20
Защитни	21.20	20.70	108.90	106.40	130.10	127.10
Рекреационни	9.40	7.30	1392.00	1239.10	1401.40	1246.40
Защитени	-	-	-	-	-	-
Други	-	-	-	-	-	-
Общо ЗРЗТ	30.60	28.00	1500.90	1345.50	1531.50	1373.50
Общо ЗРЗТ+ДСФ	358.60	333.50	6350.20	5832.20	6708.80	6165.70
Горски Пасбища	-	-	-	-	-	-
Общо	358.60	333.50	6350.20	5832.20	6708.80	6165.70

Района на стопанството е обхванат от сравнително добре развита шосейна мрежа, която

свързва всички населени места и гъсто развита пътна мрежа в горския фонд, като не съществуват недостъпни места за усвояване на лесосечния фонд, провеждане на ловните и залесителните мероприятия и охраната на горските територии. За периода 2020-2023 г. от горите на територията на община Венец са добити общо 86 500 куб.м. дървесина или по 28800 куб. м. средногодишно. Осъщественото ползване на дървесина през всички изследвани години е по-малко от предвиденото.

Състояние на социалната среда

Важен показател, който характеризира влиянието на плана върху социално-икономическите процеси в целевата територия е равнището на заетост и безработица.

Безработицата в общината в периода 2020-2023 г. намалява . Върху процесите на пазара на труда силно влияние оказват пандемията от коронавирус и намаляващия брой на икономически активното население, което служи за база при изчисляване равнището на безработица. През 2022 г. безработицата достига най-ниската си стойност (6,6%) за периода на прилагане на плана.

Основната причина за намаляването е не разкриването на нови работни места и създаване на благоприятна среда за работа, а изтичане на работна ръка към големите градове и областни центрове.

На етапа на междинна оценка на плана в общината се предоставят разнообразни социални услуги (СУ) - в общността и в домашна среда. През отчетния период 2021-2023 г. успешно функционират и се развиват социални услуги обезпечени с държавно, общинско и проектно финансиране.

Състояние на образование, спорт и култура

Образование

В образованието през последните години са налице нови предизвикателства, сред които: повишаване качеството и ефективността на образование и обучение; ориентиране на образователния процес към развитие на потенциала на ученика (инициативност, креативност, предприемачески дух, усвояване на знания и придобиване на умения и др.); постигане на равни шансове за всички деца. Подпомагането на изграждането на ключови компетентности, ориентирани към личностно развитие на детето през целия му живот, както и насърчаване към обучение през целия живот и непрекъснато самоусъвършенстване.

Образователната система е добре организирана и материално обезпечена. Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите законови и подзаконови документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието.

През отчетния период се запазва тенденцията на намаляване на учениците в община Венец, но с по-бавни темпове спрямо средните за страната.

През отчетния период в детските заведения са обхванати всички четири-, пет- и шестгодишни деца, които подлежат на задължително предучилищно обучение.

Като цяло материално-техническата база в детските и учебни заведения на територията на общината е добро и осигурява здравословна и безопасна среда за провеждане на учебно – възпитателния процес.

Култура

През отчетния период са извършени ремонтни дейности в читалищата на двете големи селища Ясенково и Венец.

Спорт

В почти всички населени места на общината има спортни площадки и игрища, които са в незадоволително общо състояние и се нуждаят от ремонти, възстановяване на настилките, нови пейки и оборудване. Като допълнителна възможност за спорт могат да се използват училищните салони и игрища, но при тях достъпът на външни лица е силно ограничен.

През 2021- 2023 г. е извършен ремонт на спортни площадки и съоръжения в селищата Боян и Ясенково.

През всяка година се субсидират и подпомагат дейностите на 7 спортни клуба в общината.

3.ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Оценката на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите е извършена на база на приетата стратегическа рамка и следва изпълнението по Приоритети, специфични цели, мерки и проекти на община Венец 2014-2020 г. и индикаторите за наблюдение към нея. Извършена е оценка на база на индикатори за резултат, като при подготовката на 2021-2027 са дефинирани индикатори за въздействие и начина на тяхното отчитане.

Индикаторите за резултат са анализирани и изведени в предходните точки по отделни приоритети.

Липсата на проследяване на програмите по приоритетите 2 и частично 4 които са насочени към бизнеса не дава цялостна картина за неговото състояние, количествени индикатори и индикативен финансов ресурс не дава възможност да се изготви оценка на степента на постигане на целите.

За да се направи оценката на постигнатите резултати от изпълнението му е необходимо да проследим заложеното като приоритет, мерки и цели в стратегическия документ от една страна и предприетите действия, изразходваните средства и постигнатият ефект на проектите и дейностите реализирани на територията на общината от друга.

След направения подробен анализ на реализираните проекти и дейности и на първоначалните резултати от изпълнението на плана на общината за периода 2021-2027 г. са изведени конкретните данни за постигнатия напредък по приоритети и мерки, представени в следващата Таблица.

Приоритет/Мярка	Прогнозен брой дейности	Прогнозна стойност (лева)	изпълнени проекти за периода 2021-2023	Отчетна стойност на изпълнените проекти	% на финансово изпълнение
ПРИОРИТЕТ 1		25316000	142	9055064	36%
Специфична цел 1.1		6400000	86	5169459	81%
Мярка 1.1.1.	1		6		
Мярка 1.1.2.	2		80		
Специфична цел 1.2		5100000	5	2296045	45%

Мярка 1.2.1.	2		5		
Мярка 1.2.2.	1		0		
Мярка 1.2.3.	1		0		
Специфична цел 1.3		6166000	14	371622	6%
Мярка 1.3.1.	2		0		
Мярка 1.3.2.	2		12		
Мярка 1.3.3.	2		2		
Мярка 1.3.4.	2		0		
Специфична цел 1.4		2600000	28	1117052	43%
Мярка 1.4.1.	2		18		
Мярка 1.4.2.	3		10		
Специфична цел 1.5		1350000	0	0	0%
Мярка 1.5.1.	2		0		
Мярка 1.5.2.	2		0		
Мярка 1.5.3.	2		0		
Специфична цел 1.6		3700000	9	85366	2%
Мярка 1.6.1.	2		0		
Мярка 1.6.2.	1		0		
Мярка 1.6.3.	1		6		
Мярка 1.6.4.	2		0		
Мярка 1.6.5.	3		3		
ПРИОРИТЕТ 2		6460000			0%
Специфична цел 2.1		180000	0	0	0%
Мярка 2.1.1.	2		0		
Специфична цел 2.2		4000000	0	0	0%
Мярка 2.2.1.	2		0		
Мярка 2.2.2.	3		0		

Мярка 2.2.3.	2		0		
Специфична цел 2.3		1900000	0	0	0%
Мярка 2.3.1.	2		0		
Мярка 2.3.2.	2		0		
Специфична цел 2.4		380000		0	0%
Мярка 2.4.1.	2		0		
Мярка 2.4.2.	2		0		
ПРИОРИТЕТ 3		14140000	63	6901310	49%
Специфична цел 3.1		2270000	12	2245738	99%
Мярка 3.1.1.	4		0		
Мярка 3.1.2.	3		12		
Мярка 3.1.3.	2		0		
Специфична цел 3.2		700000	7	62313	9%
Мярка 3.2.1.	2		7		
Мярка 3.2.2.	1		0		
Мярка 3.2.3.	1		0		
Специфична цел 3.3		2350000	5	322207	14%
Мярка 3.3.1.	2		4		
Мярка 3.3.2.	2		0		
Мярка 3.3.3.	2		1		
Специфична цел 3.4		1620000	6	209514	13%
Мярка 3.4.1.	2		3		
Мярка 3.4.2.	2		3		
Мярка 3.4.3.	2		0		
Специфична цел 3.5		1400000	4	51403	5%
Мярка 3.5.1.	1		1		
Мярка 3.5.2.	2		1		
Мярка 3.5.3.	2		2		

Специфична цел 3.6		5800000	29	3996776	69%
Мярка 3.6.1.	2		2		
Мярка 3.6.2.	2		13		
Мярка 3.6.3.	2		0		
Мярка 3.6.4.	2		14		
Мярка 3.6.5.	2		0		
ПРИОРИТЕТ 4		2700000	8	52917	2%
Специфична цел 4.1		1100000	8	52917	5%
Мярка 4.1.1.	2		0		
Мярка 4.1.2.	2		8		
Мярка 4.1.3.	2		0		
Мярка 4.1.4.	2		0		
Специфична цел 4.2		1600000	0	0	0%
Мярка 4.2.1.	2		0		
Мярка 4.2.2.	2		0		
Мярка 4.2.3.	2		0		

Изпълнение на Приоритет 1: В Стратегическата част на Плана и Програмата за неговата реализация са заложили 6 стратегически цели, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 25 316 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 1 са изпълнени 142 проекта на стойност от 9040 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е добър – 36 %.

Изпълнение на Приоритет 2: В Стратегическата част на Плана и Програмата за неговата реализация са заложили 4 стратегически цели, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 6460 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 2 има изпълнение на проекти от частния сектор, но не са отчетени.

Изпълнение на Приоритет 3: В Стратегическата част на Плана и Програмата за неговата реализация са заложили 6 стратегически цели, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 14 140 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 3 са изпълнени 61 проекта на стойност от 6 901 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е добър – 49 %.

Изпълнение на Приоритет 4: В Стратегическата част на Плана и Програмата за неговата реализация са заложили 2 стратегически цели, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 2 700 хил. лева.

На етапа на МО по Приоритет 4 са изпълнени 8 проекта на стойност от 53 хил. хил. лева.

Напредъкът в постигане на целите му е незадоволителен – 2 %.

Най-голяма е разликата между планираните и отчетени инвестиции по Приоритет 4. Това се дължи на факта, че в периода 2021-2023 г. не са обявявани процедури за кандидатстване и не е имало възможности за финансиране на проекти в областта.

По Приоритет 2 дисбалансът е най-вече от липсата на точни финансови данни и информация за частните инвестиции и проектите на фирми и земеделски производители. Реалното финансово изпълнение по този приоритет е много по-голямо, но не може да бъде измерено.

ИЗВОДИ:

Междинната оценка на плана на база индикатори за степен на постигане на целите и устойчивост на резултатите показва подобряване на икономическото развитие на общината, обновяване на инфраструктурите, насърчаване на заетостта, устойчиво развитие на селското стопанство, грижа за опазването на околната среда и други положителни въздействия. Най-видимият ефект от прилагането на плана остават инвестициите в инфраструктурата - ремонт на пътища, улици, ремонти на обществени сгради, детски и спортни площадки и др. Отчитайки реалните резултати от изпълнението на плана и техния ефект и въздействие върху населението и целевата територия можем да отчетем добра обща ефективност за периода 2021-2023 г.

Най-успешен за периода 2021-2023 година по техническо и финансово изпълнение е:

Приоритет 3 за постигане на СЦ 3: Повишаване качеството на живот и човешки потенциал. Общото финансово изпълнение на приоритета е 7 086 хил. лв. като в относителен дял от планираното е 50 %, което като оценка по финансово изпълнение е добро. Относно устойчивостта на резултатите имаме изпълнение по всички заложен специфични цели.

На второ място е Приоритет 1 за постигане на СЦ 1: Подобрена и достъпна инфраструктура, съобразена с опазване на околната среда

4.ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ

При оценката на ефективността и ефикасността на използваните ресурси е необходимо да се направи сравнение между заложените цели и ресурси за постигането им в Общински план за развитие от една страна и реализираните мерки и използваните ресурси при изпълнението на плана от друга. Оценката се прави за целия период на действие на плана по действащите Приоритети след неговата актуализация, каквато в действителност няма. За целта на оценката бе събрана информация за дейности и проекти, реализирани през програмни период в *Приложение 1*.

Последващата оценка съдържа информация за броя на осъществените проекти към 4- те приоритета на плана и привлечения и инвестиран финансов ресурс.

Финансова ефективност и ефикасност - систематизирана в Приложение 2.

Като най-важни за развитието на общината могат да се определят завършените проекти по пътна инфраструктура, както и изпълнените проекти за развитие и разнообразяване на гамата от социални услуги.

Основните източници на финансиране на плана 2021-2027 г. са средствата от

републиканския бюджет в размер на 44% , следват средствата от Фондове на ЕС - 27 %/за частни и общински проекти/. Частни инвестиции – няма пълна информация,, средства от Общинския бюджет – 17%.

От направените изчисления може да се направи извод, че средствата от Републиканския бюджет и Фондовете на Европейския съюз са основополагащи за развитието на общината и изпълнението на плана и размерът им е приблизително равен 72 % от общите инвестирани средства.

Ресурсът от частните фирми и фондовете са повече прогнозни, без голяма точност поради липса на цялостна достоверна информация по техните проекти. Оценката за ефективност се изготвя на база заложените в документа индикатори (показатели) за мониторинг и преглед на тяхната измеримост, актуалност, съгласуваност и отношение към напредъка в изпълнението на плана.

Стратегическа цел
СЦ 1: Териториално сближаване
<p>Специфична цел 1.1. Интегриране в европейското пространство. Целта е развитие на национални и трансгранични транспортни, енергийни, урбанистични, културни и екологични коридори с оглед постигане на териториална свързаност, сътрудничество и интегриране в региона и в европейското пространство.</p>
<p>Специфична цел 1.2. Полицентрично териториално развитие. Целта е постоянно укрепване на умерено полицентрична мрежа от градове-центрове и подобряване качеството на градската им среда. Желаният резултат е постигане на балансирано териториално развитие с намаляващи неравенства между централните градски и периферните селски райони.</p>
<p>Специфична цел 1.3. Съхранено природно и културно наследство. Целта е съхраняване и развитие на националната система от защитени природни и културни ценности за поддържане на екологичното равновесие и биологичното разнообразие, природната и културна идентичност, както и за интегриране на техните стойности в съвременния живот.</p>
СЦ 2: Икономическо сближаване Тази стратегическа цел е фокусирана в генериране на допълнителна енергия и развитие чрез оползотворяване на собствените ресурси и специфика. Природните ресурси, културното наследство и традиционните икономически дейности са сред резервите за допълнителен тласък в развитието. МСП с основен принос за развитието на регионалните икономики ще бъдат подкрепени чрез подобрен достъп до производствени зони и инфраструктура, както и за развитие на нови бизнес модели и иновации.
<p>Специфична цел 2.1. Регионална конкурентоспособност в подкрепа на растежа. Всички региони трябва да получат възможност за стабилно развитие чрез насърчаване на тяхната конкурентоспособност, подкрепа на структурните промени и повишаване на икономическия растеж. Особен акцент следва да се постави на засилване на конкурентоспособността на урбанистичните центрове от високите нива на полицентричния модел, съобразено с основните направления на Концепцията за цифрова трансформация на българската индустрия (Индустрия 4.0).</p>
<p>Специфична цел 2.2. Стимулирано развитие на специфични територии Целта е прилагане на интегрирано планиране и стимулирано развитие на територии със специфични характеристики (крайбрежни Черноморски и Дунавски, планински, гранични и периферни) с оглед съхраняване и ефективно използване на техния природен, икономически, социален и културен потенциал за развитие.</p>
СЦ 3: Социално сближаване Социалната цел е ориентирана към: а) създаване на равнопоставени условия за развитието и реализацията на човешките ресурси в районите; б) намаляване на негативните демографски и миграционни процеси и в) подобряване на качеството на живот в населените места.

Специфична цел 3.1. Пространствена свързаност и достъп до услуги. Целта е комплексна и е насочена към развитие на националната техническа и социална инфраструктура за подобряване на пространствената свързаност на районите и урбанистичните центрове. Това са базовите условия за подобрен/равнопоставен достъп до образование, здравеопазване, социални и културни услуги.

Специфична цел 3.2. Качеството на образователни, здравни, социални и културни услуги. Целта е насочена към подобряването на инфраструктурата на образованието, здравеопазването, социалните услуги, културата и спорта. Целостта и качеството на системата на социалния сервиз са ключови за цялостното развитие на районите и общините, особено за слабите и изоставащи в развитието. Традиции и пренасянето им в съвременното е важно условие за местна и регионална идентичност.

Обобщено на етапа на МО отчитаме добър напредък в постигане на *Стратегическа цел 1 на НПИР*.

Анализът на индикаторите, съотнесими към *Стратегическа цел 2*, показва най-добри резултати през трите отчетни години. За това допринасят дейностите по подобряване на пътната и уличната мрежа, подмяна на водопроводи, ремонт на обществени сгради, облагородяване на обществени площи, паркове, детски, спортни площадки и други инфраструктурни обекти.

Анализът на индикаторите, съотнесими към *Стратегическа цел 3* показва, че населението на общината намалява в резултат на отрицателен естествен прираст ниска раждаемост, висока смъртност и променлива миграция. Негативните демографски тенденции водят до застаряване на населението и влошаване на възрастовата структура. Броят на учениците в местните училища и на децата в детските градини намалява, но образователната система се развива, модернизира и напълно отговаря на съвременните изисквания за дигитализация и работа в електронна среда. В общината се предоставят разнообразни и качествени социални услуги. Здравеопазването е достъпно и се правят инвестиции за обновяване на инфраструктурата и модернизирание на оборудването.

Културният и спортният календар на общината може да се подобрят. Данните за тези индикатори показват умерен напредък в постигането на *Стратегическа цел 3*.

ИЗВОДИ:

Междинната оценка на плана на база индикатори за ефективност и ефикасност на използваните ресурси въздействие и резултат показва най-общо съответствието между разходите и очакваните ползи от направените инвестиции в различни проекти и дейности. Изпълнените проекти и постигнатите индикатори показват висока резултатност в изпълнението на плана, обвързана с подобрени показатели за ефективност и устойчивост. Реализираните проекти в общината имат пълно съответствие със стратегическата рамка, като допринасят за постигане на целите и мерките на плана. За значителна част от мерките има преизпълнение на техническите стойности на реализираните проекти. Финансовите параметри на плана също имат високо изпълнение, като по-ниските проценти се дължат на завишените прогнозни стойности и ограничените източници на финансиране, поради забавения старт на европейските програми. Всичко това дава основание за положителна оценка относно съотношението между направените разходи и очакваните/постигнатите ползи от изпълнението на плана. Отчитайки видимите, реални резултати от реализираните проекти и дейности и техния ефект върху населението и целевата територия можем да отчетем добра обща ефективност и ефикасност на плана.

5. ОЦЕНКА НА КАЧЕСТВОТО НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО И МОНИТОРИНГА НА ПИРО

Община Венец е създавала много добра организация за прилагане и изпълнение на плана за периода 2021-2023 г. от гледна точка на планирани и реализирани дейности,

вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Кметът ежегодно отчита напредъка в изпълнението на плана пред Общинския съвет, съгласно изискванията на Чл.23 и Чл.24 от Закона за регионалното развитие, Чл. 24 и Чл.72 от Правилника за прилагане на ЗРР.

Създаден е добър механизъм за избор на приоритетни проекти и дейности. Проектиране и планиране се извършва ежегодно, като изборът е свързан със:

- изискванията на действащи нормативни документи, които задължават Общините да извършват определен вид дейности или изградят определен вид обекти;
- необходимостта, продиктувана от потребностите на Общината да създава благоприятни условия за живот и комфортна среда на обитаване и да бъде притегателен център за населението, най-вече за младите хора;
- съобразяване с финансовите възможности на общинския бюджет, при изисквания за съфинансиране;
- съобразяване с проектната готовност на Общината при откриване на процедури за финансиране по съответните програми;
- постоянно търсене на нови възможности за финансиране на проекти по всички програми, приложими за Общината като бенефициент.

С приемането на Плана за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г. са набелязани целите и задачите, които трябва да се реализират за плановия период. Във връзка с това, общинската администрация следи за всички възможни европейски и български програми и донорски организации, които биха могли да финансират отделни обекти, дейности и проекти, което да доведе до постигане целите на плана. През последните години са използвани редица възможности за кандидатстване с проекти, привличане и усвояване на средства от европейски фондове и програми на българските министерства. За съжаление не всички проектни предложения са одобрени и финансирани, но те остават ресурс на Общината за оставащите 4 години за изпълнение на плана.

Предмет на мониторинга на плана е постигането на целите и приоритетите на документа, както и действията на местната власт и администрация, организациите, бизнес структурите, физическите и юридическите лица, свързани с неговото изпълнение.

Мерките за наблюдение и механизмите за събиране, обработване и анализ на данни са заложили в самия План за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г. Орган на наблюдение на плана е Общинския съвет. Функциите по наблюдението на плана включват:

- Наблюдение на изпълнението на плана въз основа на определените макроикономически индикатори, индикаторите, отчитащи приноса към целите на европейската политика за сближаване през периода 2021-2027 г., глобалните екологични индикатори, целите на Националната програма за развитие „България 2030“ и другите специфични количествени индикатори по отношение на реализацията на целите, приоритетите и мерките за регионално развитие;
- Координация на дейностите по наблюдението на плана със заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица;
- Обсъждане и одобряване на редовните годишни доклади и на заключителния доклад за изпълнението на плана;
- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски - издаване на конкретни указания за преодоляването им;
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и

публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на плана.

Системата за наблюдение на плана включва следните основни компоненти:

- Система от индикатори за наблюдение, отчетени по-горе, отразяващи специфичния характер на плана, реализацията на неговите цели, социално-икономическото състояние, развитието на инфраструктурата и проблемите на околната среда в контекста на устойчивото регионално развитие;

- Източници, начини и периодичност за събиране, обработка и анализиране на информацията - наблюдението на изпълнението на плана се осъществява на основата на данни на НСИ, ИСУН, ЕВРОСТАТ, АПИ, АЗ, АУЕР, ИАОС, РИОСВ, РЗИ, АСП и др., както и на основата на данни от други надеждни национални, регионални и местни източници на информация. При извършването на специфични тематични наблюдения и оценки ще се включат и резултати от анкетни проучвания за мнението и настроенията на населението, живеещо в общините на района.

- Финансовото и техническото обезпечаване на дейността по наблюдението на плана се осигурява от бюджета на Община Венец.

- Местните власти участват в реализацията на мерките и постигане на целите на плановете за интегрирано развитие и програмите за тяхната реализация.

- Местните власти осигуряват собствени финансови ресурси и мобилизират такива на социалните партньори на местно ниво за реализация на проекти и дейности в техните планови документи.

- Неправителствените организации, социално-икономическите партньори и частния сектор активно участват в процеса на наблюдение изпълнението на плана; подкрепят и участват в разработването на проекти за изпълнението на плана. Тази група от участници ще бъде пряко включена и в реализацията на проекти и дейности, основно насочени към подобряване на средата за живот и развитие.

За изпълнението на плана се извършват междинна и последваща оценка. Оценка предоставя информация за ефективността от провежданата политика. Тя осигурява на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите, подпомага и съответните управленски власти да преценят въздействието от изпълнението на регионалния план, да го подобрят като го преосмислят от гледна точка на заложените цели и приоритети и възможностите за тяхното реализиране. Чрез оценката се изяснява и ефектът от планираните дейности, тя може да подобри също така и прозрачността в процеса на прилагане на плана и да насърчи повишаването на отговорността на властите пред широката общественост.

Резултатите от наблюдението на плана се обобщават в изготвени редовни Годишни доклади, които съдържат информация за: общите условия за изпълнение на плана и в частност промените в социално-икономическите условия и политиките за развитие на национално, регионално и местно ниво; постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на плана въз основа на индикаторите за наблюдение; действията, предприети от местната власт с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие; заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на плана осигуряват информация за изготвяне на междинната и последващата оценка.

По решение на органа за наблюдение – Общинския съвет, или по искане на Кмета могат да се изготвят и доклади за отделен случай или за отделен период, както и по определена тема или специфичен проблем.

Междинната оценка се извършва в средата на периода на действие на документа за стратегическо планиране и включва: оценка на първоначалните резултати от

изпълнението; оценка на степента на постигане на съответните цели; оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси; изводи и препоръки за актуализация на съответния документ. На база на резултатите от междинната оценка е възможно да се инициира актуализация на плана, за да се направят необходимите корекции в документа и да се предприемат мерки, за да се осигури реализиране на заложените цели и приоритети, като се отговори на нуждите на общината.

Като слабост на етапа на настоящата междинна оценка отчитаме факта, че няма практика НПО и бизнеса да се привличат като партньори за изпълнението на плана и не се насърчават да изготвят проекти и да кандидатстват самостоятелно за финансиране на процедури, по които са бенефициенти, за да допринасят за постигане на общите цели и приоритети.

ИЗВОДИ:

В Общината има създадена добра организация за прилагане на плана от гледна точка на заложените и реализирани проекти и дейности, вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Това се доказва от постигнатите резултати и напредък в изпълнението на заложените цели и приоритети на плана. Общината е натрупала административен опит в разработването и изпълнението на проекти в различни сфери на обществения живот.

6.ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ

Като цяло, идеята на Междинната оценка за изпълнението на плана е да обобщи с изводи, преди всичко за качество на процеса, какви са постиженията, на основата на придобитите ползи (резултати) от предприетите действия и получените ефекти (въздействия) от реализираните цели, довели до промяна в живота на местната общност.

Ефектът от прилагането му за развитие на Общината се проявява в крайните видими и измерими резултати, продуктите и въздействието на съответните дейности и проекти върху целевата територия и нейното население.

Измерването на ползите е по-трудно доказуемо от измерването на разходите предвид факта, че социалните и екологични ползи не се изчисляват, а се анализират.

Освен направената оценка на степента на постигане на целите и устойчивостта на резултатите, оценката на ефективността и ефикасността на използваните ресурси, оценката за общото въздействие по изпълнение на плана ни показва какви са ползите и разходите за общността и дали са добра основа за планиране на дейностите през следващия програмен период.

От извършения анализ може да установим, че като приемник на предходните ОПР се утвърждава като документ за провеждане на интегрирана местна политика за комплексно устойчиво развитие. От направената оценка на постигнатите цели и устойчивостта на резултатите и оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси, може да се заключи, че постигнатия напредък е добър (за периода на действие на плана).

Като най-успешни могат да се отбележат дейностите по Приоритети 3 и 1. Значително по-слабо изпълнение и напредък бележат съответно Приоритети 2 и 4.

Препоръчва се, екипът свързан с подготовката и отчитане на годишните доклади, да обърне сериозно внимание и на частния сектор, което да е част от доклада. Годишните доклади ще позволят да се даде пълна информация за изпълнението на плана като се анализират положителните и отрицателните фактори, общото въздействие, степента на

постигане на целите, устойчивостта на резултатите и ще се дадат изводи и препоръки.

7.ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ

Първите три години от прилагане и изпълнение на Плана за интегрирано развитие на община Венец 2021-2027 г. се характеризират с политическа, икономическа и финансова нестабилност и поредица от кризи довели до рекордна инфлация, поскъпване на живота и енергоносителите, безработица и др. Продължителната пандемия от коронавирус и последиците от нея, войните в Украйна и Израел и честата смяна на властта у нас, забавят финансирането на много приоритетни общински проекти. Пандемията ограничава значително социалния живот, създаде икономически и финансови рискове и неустойчивост. Местната власт предприема всички необходими мерки за опазване живота и здравето на населението и в същото време работи активно за пълноценно изпълнение на дейностите, водещи до подобряване на всички сфери на обществения живот.

След критичния период 2021-2022 година , 2023 г. се характеризира с ръст на доходите, политическа стабилност и слаб икономически подем. Инфлацията продължава да се покачва, но с по-ниски темпове спрямо предходните години.

Цените на енергийни източници също се нормализират и това създава известна стабилност и предвидимост на разходите. Водещите проблеми при прилагане на плана на етапа на междинна оценка са предимно от глобално, европейско и национално ниво и са извън компетенциите и възможностите за въздействие на местната власт. Забавеното приемане на държавния бюджет, на средствата по оперативни програми за периода 2021-2027 г., на Националния план за възстановяване и устойчивост и Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони, поставят на сериозни изпитания общинския бюджет и силно ограничават възможностите за финансиране на проектите в плана за развитие.

Икономическото развитие на общината през отчетния период се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но като цяло отчитаме лек ръст спрямо базовата 2020 г. Финансовите показатели на местните предприятия се подобряват. Бизнесът постепенно преодолява кризите и трудностите, предизвикани от неблагоприятните макроикономически условия, включително продължителната пандемия от коронавирус, войните, инфлацията, ръстът в цените на горивата, поскъпването на стоки, материали, доставки и други. Селското стопанство запазва своите позиции.

Устойчивото развитие на района е свързано най-вече с преодоляване на демографската криза и бедността, чрез насърчаване на инвестициите, предприемачеството и оползотворяване на местния потенциал и ресурси.

Стратегическите цели за развитие на общината до 2027 г. остават същите. Комплексът от приоритети, мерки и дейности за реализацията на стратегическите цели на плана следва да бъде насочен в няколко основни области на въздействие, както следва:

- Подобряване на бизнес средата и насърчаване на икономическия растеж – привличане на инвестиции, иновации, по-висока заетост, доходи и жизнен стандарт.
- Съхраняване на демографския потенциал, образователно и духовно развитие на човешките ресурси, със специална грижа към младите и хората в неравностойно положение – социално включване, увеличаване броя на младежите с висше образование и задържането им за живот и работа в общината.
- Подобряване на средата на обитаване и интегрирано териториално развитие –

по-добра транспортна и цифрова свързаност и достъпност на населените места в общината, подобрена инфраструктура, качествени услуги.

На тази база са изведени четири приоритета всеки, от които се изпълнява, чрез съвкупност от мерки и дейности, обобщени в Програмата за реализация на 2021-2027 г.

Приоритетите, дефинирани в плана са съобразени със спецификите на общината и конкретните нужди и проблеми на целевата територия и нейните граждани. Всеки приоритет е свързан със съответна стратегическа цел и детайлизира насоките и проектите за нейното изпълнение. Приоритетите са обвързани с изпълнението на пакет от мерки и дейности, финансирани от различни източници, включени в Програмата за реализация на плана.

В са заложили 18 специфични цели и 54 мерки, като на етапа на настоящата междинна оценка те остават релевантни и адекватни на съществуващата социално-икономическа ситуация в общината, на приоритетите и целите за развитие и финансовите възможности за реализация на конкретни проекти и дейности.

Стратегията за реализация на плана проследява взаимовръзката между формулираната визия за развитие, приоритети за действие и техните специфични цели, които трябва да бъдат постигнати посредством изпълнението на конкретни мерки, проекти и предвидените в проектите дейности.

Реализирането на стратегическите цели трябва да се случва в условията на тясно взаимодействие и партньорство с бизнеса, социални, образователни културни институции, НПО и други заинтересовани страни. Необходимо е да се използват всички възможности за съвместни проекти и дейности.

За плановия период 2021-2027 г. в Индикативната финансова таблица на плана са заложили проекти и дейности на обща стойност 46 666 хиляди лева.

Реалните резултати на етапа на междинна оценка за изпълнението на плана за първите три години на неговото действие са представени в Приложение 1 – Анализ на изпълнението по дейности и Приложение 2 – Анализ на изпълнението по финансови параметри.

Резултати по финансови показатели и изводи които може да направени при анализа за постигнатите цели са:

- Резултат „много добър“ по финансови показатели имаме само по Приоритет 3;
- Резултат „добър“ по финансови показатели е постигнато при Приоритети 1. Приоритет 1 свързан с инвестиции в инфраструктура управление разпределението на дейностите е равномерно и е постигнат много добър качествен резултат;
- Резултат „незадоволителен“ по финансови показатели е постигнато при Приоритет 4;
- За Приоритет 2 не може да се направи оценка поради липса на информация за изпълнението на частния сектор;

Анализът на етапа на Междинна оценка показва добри резултати в реализацията на Плана за интегрирано развитие на общината за първите три години от неговото прилагане (2021-2023 г.). Финансовото изпълнение на плана е 36 % (16862 хил. лева), а техническото изпълнение е около 50%. Изпълнението на плана е успешно, въпреки трудностите, предизвикани от пандемията, войните, инфлацията, енергийната, икономическа и политически кризи. Вероятно общото изпълнение на плана щеше да е още по-добро ако бяха стартирали на време процедурите за финансиране по европейските програми за периода 2021-2027 г., НПВУ и СПРЗСР. На етапа на МО

реализацията на заложените мерки и дейности вероятно е по-висока, но не може да се измери точно поради липсващите данни и информация за всички проекти и дейности на частния сектор, които са трудно проследими и няма как да бъдат отчетени.

Основни проблеми остават демографската криза, намаляващото и застаряващо население и безработицата. Отбелязан е икономически растеж, който се изразява в нарастване броя на предприятията, обема на произведената и реализирана продукция и печалбите на местните фирми. Има напредък и в областта на подобряване на техническите и социални инфраструктури. Остават неизпълнени големите проекти за подобряване състоянието на водоснабдителните и изграждане на канализационни мрежи и ПСОВ в населените места на общината. Слабост отчитаме и при реализиране на проекти за насърчаване на заетостта, финансирани по ОПРЧР, с бенефициенти АЗ, АСП и частния сектор, както и по проекти и дейности в сферата на здравеопазването, с бенефициент МЗ и в сферата на опазване на културното наследство с бенефициент МК.

- В регионален план през анализирания период 2021-2023 г. общината запазва позицията си по територия и население в област Шумен.
- Демографската криза обхваща цялата община. Естественят прираст на населението е отрицателен, като за периода 2020-2022 г. е средно по минус 312 души на година.
- Безработицата в периода 2020-2023 г. намалява. Върху процесите на пазара на труда силно влияние оказват пандемията от коронавирус и намаляващия брой на икономически активното население, което служи за база при изчисляване равнището на безработица.
- Икономическото развитие на община Венец през отчетния период се характеризира с различна динамика в отделните сектори, но бележи малък ръст. Финансовите показатели на местните предприятия се подобряват. Селското стопанство запазва своите стабилни позиции и отчитаме сериозен ръст на броя на предприятията в сектора.
- В Индикативната финансова таблица на етап МО отчитаме 142 изпълнени проекти по отделни дейности за 9039 хиляди лева, без да се имат пред вид частните проекти. Финансовото изпълнение на плана за първите три години на база усвоени средства и инвестиции е 36 %, а техническото изпълнение на база заложен и изпълнени проекти е 50%. Това е добро изпълнение в средата на програмния период, предвид забавянето на възможностите за финансиране от оперативни програми, НПВУ и СПРЗСР. Реалното финансово и техническо изпълнение на плана е по-голямо, но не може да бъде измерено точно тъй като не са отчетени проектите, финансирани с частни инвестиции на територията на общината.
- **Изпълнение на Приоритет 1:** В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация са заложен 6 стратегически цели, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 25 316 хил. лева. На етапа на МО по Приоритет 1 са изпълнени 142 проекта на стойност от 9040 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е добър – 36 %.
- **Изпълнение на Приоритет 2:** В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация са заложен 4 стратегически цели, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 6460 хил. лева. На етапа на МО по Приоритет 2 има изпълнение проекти от частния сектор, но не са отчетени.
- **Изпълнение на Приоритет 3:** В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация са заложен 6 стратегически цели, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 14 140 хил. лева. На етапа на МО по Приоритет 3 са изпълнени 61 проекта на стойност от 6 901 хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е добър – 49 %.

- **Изпълнение на Приоритет 4:** В Стратегическата част на ПИРО и Програмата за неговата реализация са заложили 2 стратегически цели, за изпълнението на които са предвидени инвестиции на обща стойност 2 700 хил. лева. На етапа на МО по Приоритет 4 са изпълнени 8 проекта на стойност от 53 хил. хил. лева. Напредъкът в постигане на целите му е незадоволителен – 2 %.

Най-голяма е разликата между планираните и отчетени инвестиции по Приоритет 4. Това се дължи на факта, че в периода 2021-2023 г. не са обявявани процедури за кандидатстване и не е имало възможности за финансиране на проекти в областта.

По Приоритет 2 дисбалансът е най-вече от липсата на точни финансови данни и информация за частните инвестиции и проектите на фирми и земеделски производители. Реалното финансово изпълнение по този приоритет е много по-голямо, но не може да бъде измерено.

Междинната оценка на плана на база индикатори за въздействие и резултат показва подобряване на икономическото развитие на общината, обновяване на инфраструктурите, насърчаване на заетостта, устойчиво развитие на селското стопанство, грижа за опазването на околната среда и други положителни въздействия. Индикаторите са съотносими пряко към Стратегическите цели в плана.

- Отчитайки видимите, реални резултати от реализираните проекти и дейности и техният ефект върху населението и целевата територия можем да отчетем добра обща ефективност и ефикасност на плана за периода 2021-2027 г. Основните източници на средства за изпълнение на плана са фондовете на ЕС, чрез програмите ПРСР, ОПРЧР, ОПИК и ОПНОИР.
- Създадена е много добра организация за прилагане на плана от гледна точка на заложили и реализирани проекти и дейности, вътрешен мониторинг, отчетност и контрол. Това се доказва от постигнатите резултати и напредък в изпълнението на заложените цели и приоритети на плана. Общината е натрупала административен опит в разработването и изпълнението на проекти в различни сфери на обществения живот.

8. ПРЕПОРЪКИ

В резултат на проведената междинна оценка за напредъка в изпълнението на Плана за интегрирано за развитие на общината 2021-2027 г. имаме следните препоръки за повишаване степента на изпълнимост и приложимост на документа:

1. **Стратегията за развитие на общината** за оставащия период на действие на плана до 2027 г. следва да бъде активна и иновативна по отношение протичането на демографските процеси, подкрепяща по отношение на желаните териториален баланс в развитието и насърчаване на икономиката и стабилизираща по отношение изграждането и обновяването на инфраструктурите.
2. **Заложените приоритети** – икономически растеж, чиста околна среда, висок жизнен стандарт, демографски подем, качествени и достъпни обществени услуги и подобряване на инфраструктурата са уместни по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район. Визията на плана звучи актуално, реалистично и е изпълнима в дългосрочна перспектива. Основните стратегически цели и приоритети са добре изведени и точно подредени и при актуализация на не следва да се променят.
3. **Да се съгласува с актуалните действащи програми, финансирани от европейските фондове в периода до 2027 г.,** които бяха одобрени след неговото приемане от Общински съвет - Венец. Да се направи преглед на всички национални и европейски програми, по които Общината, местния бизнес и НПО са възможни бенефициенти и да се идентифицират реални

мерки, процедури и схеми, по които може да се кандидатства за изпълнение на дейностите в плана.

4. **Да се актуализира Програмата за реализация на плана** за оставащия период на неговото действие до 2027 г. с приоритетни и реално изпълними проекти, дейности, финансови източници, срокове и отговорници. От програмата да отпаднат неприложимите и неизпълними проекти и дейности, за които междинната оценка е показала нулев напредък и/или е констатирана липса на възможност за въздействие, планиране и отчетност на изпълнението.
5. **Да се кандидатства по-активно** по международни програми и да се търсят нови партньорства за реализация на съвместни проекти с други Общини, бизнеса и НПО.
6. **Общината да създаде база данни и да събира ежегодно информация от НПО, училища, читалища, бизнеса и земеделските производители** за техните инвестиции и проекти, за да може на етапа на Последваща оценка за изпълнението на плана да се включат и техните инициативи и дейности.
7. **Реализираните мерки и дейности, които не са включени в Програмата за реализация на плана, но съответстват на визията, основните приоритети и цели, да бъдат добавени в годишните отчети за изпълнение на документа** и да се отчетат при последващата оценка на плана. Това ще предаде по-голяма пълнота, яснота и актуалност на дейностите, в изпълнение на политика за устойчиво местно развитие.
8. **Да се подобри координацията между звената и отделите в Общината** , които се занимават с плановата и проектна дейност на Общината, както в процеса на инвестиционно проектиране, подготовка и изпълнение на проекти, така и по отношение мониторинга, контрола и отчитането.
9. **Общината да продължи балансираната си териториална политика за местно развитие**, като осъществява проекти, мерки и дейности в селата и общинския център.
10. **Да се популяризира ежегодно напредъка в изпълнението на ПИРО сред гражданите** и да се активизират бизнеса и НПО да участват в различни дейности и проекти, за да се повиши общия напредък по изпълнение на заложените цели и приоритети.